

HERINNERINGEN AAN ANS WOUTERS HELLEBREKERS (1912-2006)

Je was een bijzondere vriendin. En in onze kerk was je een bijzondere verschijning. Oecumene betekende voor jou niet alleen: protestant en katholiek samen, maar ook: alle leeftijden samen.

Oecumenische vriendschap

Begin jaren tachtig ontdekte je de oecumenische studentengemeente in Utrecht, nadat je eerst in hier in Bilthoven de vernieuwing van het Concilie had meegemaakt en mee vormgegeven. Je voelde je thuis tussen de studenten en werd al snel 'actief', eerst in de liturgiegroep en later ook in de diaconiegroep en de verfraaiingscommissie. Je was toen ongeveer zeventig, maar schrok er niet voor terug om te vieren, discussiëren, vergaderen en organiseren samen met mensen die wel veertig of vijftig jaar jonger waren dan jij. Je genoot van de vrijheid en de vrolijkheid van onze studentikoze sferen. Je ging er helemaal in op en beleefde een soort 'tweede jeugd' in de EUG.

Geen flauwekul

En je paste er goed bij: je kledde je stijlvol en had iets artistieks. Je droeg mooie kleuren, originele sieraden, een basque. Je was enorm betrokken bij de dingen die speelden, je nam er alle tijd voor en gaf je helemaal. En je had eigen, radicale ideeën over kerk-zijn, oecumene en liturgie. Niet iedereen kon met je omgaan, sommige mensen hadden moeite met je stellige mening, je impulsieve deelname aan discussies, je soms wat warrige of langdradige verhalen, je aparte en eigenzinnige opstelling in het algemeen. Maar in onze liturgiegroep hoorde je er helemaal bij. Jij wilde kwaliteit en had een hekel aan flauwekul en aan half werk: dat zette ons op scherp. Jij wilde een mooie en stijlvolle liturgie: je creativiteit en strijdbaarheid prikkelden ons. Wij waren een enthousiaste en bevlogen club mensen, maar jij was zeker zo vurig en gedreven. En je schrok nergens voor terug.

Mooi en verzorgd

Je had natuurlijk een andere horizon: je las tijdschriften die wij niet kenden, volgde de vernieuwing in de katholieke kerk al tientallen jaren en wist ook alles van kerkelijke kunst. Voor een paar dingen nam je persoonlijk de zorg op je: zoals voor de liturgiekast, met de kaarsen, de kelken, de miswijn. Die kast beheerde je heel zorgvuldig, je waste het linnengoed, poetste het koper, kocht bij wat ontbrak. Je zorgde ook voor de inrichting van onze mooie Janskerk: als er iets lelijks of onverantwoords was, dan trok je ten strijde tot het verdween. En als er iets nodig was, dan zorgde je ervoor dat het er kwam. Ik denk aan het prachtige doopvont van Willem Noyons dat we met jouw inbreng in het koor hebben kunnen zetten (je kende de zilvermeden Noyons al een paar generaties). Voor ons studenten waren

die dingen onbereikbaar. Wij konden dat niet regelen, wij hadden die wijde blik niet. En wij misten misschien ook wel het fijne gevoel voor kwaliteit dat jij had, en dat zich onderscheidde in veel kleine dingetjes. In het mooi maken van de kerk en het kwalitatief vormgeven van liturgie was je op je best.

Vriendschap voor het leven

Maar er was meer: je gaf je ook helemaal in de vriendschappen die in onze groep ontstonden. Je nodigde ons bij je uit voor etentjes. Ik herinner me hoe dat voor velen van ons een verpletterende ervaring was: zo'n schitterend huis van architect Holt, dat mede zo mooi was omdat jij het ontwerpen en bouwen heel kritisch had begeleid. En dan kregen we een prachtig servies, zilveren bestek, damasten servetten. Voor ons twintigers ging een wereld open, een wereld van de goede manieren van de negentiende eeuw en een katholieke joie-de-vivre – de traditie van het geslacht Hellebrekers. Eten moest goed zijn, dat had je van jouw vader en je moeder, en je had daarvoor een heel hoge, bijzondere standaard. Bij jou thuis leerden we ook de rustige, vriendelijke Hans kennen, die dan een goede fles opentrok en ons een fijne sigaar aanbood. Hij was een 'aardige man' voor je en dat had je ook zo nodig: je omringd weten met aandacht en hartelijke zorg. En Hans volgde jouw bezige kerkelijke leventje: hij temperde je een beetje als je te veel in de conflictsfeer bewoog, hij adviseerde je als je bepaalde initiatieven wilde nemen. Zo genoot hij mee van de dynamiek die de oecumenische kerk in jullie leven bracht, van de vele hartelijke contacten die je erdoor opdeed. Als we onze namen twintig jaar geleden op een kaart hadden moeten schrijven, Ans, dan was dat een heel volle kaart geweest. Een paar vriendschappen waren voor het leven: ik besef dat we 25 jaar lang heel veel hebben mogen delen en ben daar dankbaar voor.

Die vriendschap van jou was speciaal. Je volgde ons nauwgezet, moederlijk, soms misschien een beetje té moederlijk: je hield je mening over onze ontwikkeling niet voor je. Maar je was echt geïnteresseerd en groeide met ons mee: je leerde onze familie kennen, volgde onze relaties, banen en – later – onze kinderen. Met de kinderen zelf had je niet zo heel veel, je voelde je waarschijnlijk wat onwennig om daarmee om te gaan. Maar je was wel heel benieuwd hoe wij het deden als ouders en heel attent om alle belangrijke momenten mee te maken: zo kwam je voor doop en communie naar België en luisterde ze op met jouw kleurrijke aanwezigheid – die we nu moeten missen. Je liet ons delen in jouw ouder worden, nuchter constateerde je het als dingen niet meer gingen. Je werd onzeker in het lopen, je ogen werden slechter, je werd vergeetachtig. Die gebreken maakten je kwetsbaar en eenzaam. Je zocht meer contact dan vroeger, je was bijna niet te stuiten in gesprekken... Achter die soms zwakke en trieste momenten was er een bijna ontembare vitaliteit: je bleef zelfstandig wonen, uiteraard, begon op je 85^e de badkamer te renoveren en liet een paar jaar later het dak vervangen, werkzaamheden die je tot in de details bleef volgen. Op je 92ste kwam je nog in België, op je 93ste ging je nog graag uit eten en op je 94ste, als je vervoer had, naar de kerk.

Kleine Ansje

Het is wat onwennig om tot jou te mogen spreken, want meestal was jij degene die lang aan het woord was. Wat heb je ons veel verteld, en wat waren dat een heerlijke, maar soms ook wel verdrietige verhalen. Je had geen makkelijke jeugd gehad, je was nakomertje in een gezin met veel persoonlijkheden en conflicten. Daar was je kleine Ansje, dat niet helemaal serieus genomen werd. Ik zag deze dagen weer de foto van die Rotterdamse familie Hellebrekers op de schoorsteen staan: een strenge vader, een lange rij zijwaarts kijkende kinderen en helemaal aan het eind kleine Ansje, er een beetje bijhangend. Je ging naar kostschool in Luik, dat was geen fijne ervaring. Je verloor al jong je geliefde moeder, in 1930. Toen moest je weer terug naar het internaat, bij die kille zusters. En daarna kwam je weer terecht bij je afstandelijke vader, die vijf jaar later ook overleed, en bij een bazige zus. Je volgde nog een opleiding, maar zonder dat je echt aan het werk ging of hoefde. Een tante zag hoe je thuis in de knel zat en ontfermde zich liefdevol over je. Later vond je de zorgzame Hans die je een thuis bood. Jullie gingen naar Limburg, lekker ver weg, en vanaf 1960 naar het Utrechtse. Door omstandigheden was je een laatbloeiër. Er kwamen in jullie veertigersgezin geen kinderen, misschien hadden die er ook wel niet gepast op dat moment. Want die moeilijke, eenzame en conflictueuze jeugd had je voor het leven getekend. Je bent heel oud geworden, maar toch was je leven tekort om dat diepe gekrenkt-zijn van je jonge jaren te verwerken.

Opbloeien

Die tweede jeugd in de studentengemeente heeft je enorm geholpen en veel gegeven. Je bloeide op zoals anderen zich in een baan ontplooiden. Je maakte vriendschappen, zonder de verwickelingen in de familiesfeer voelde je je vrij. Je telde gewoon mee en werd niet geminacht. Thuis had iedereen altijd gezegd: Ansje kan niet leren, Ansje is dom. In de Janskerk zeiden we, zeventig jaar later, ineens: jij hebt cultuur, jij hebt smaak. Voor die ontvangst en die herkenning was je heel dankbaar, dat blijkt ook uit het testament dat je hebt opgesteld. Je wilt een stichting ondersteunen die het werk op dat gebied voortzet, jouw werk op dat gebied zou ik bijna zeggen. Ik vind dat mooi, niet alleen omdat het mooi en belangrijk werk is, maar ook omdat het zoveel zegt over jou en over wat het voor je betekend heeft om in de gemeenschap van de oecumenische studentengemeente opgenomen te zijn.

Vergeef me als ik wat lang tot je heb gesproken, deze laatste keer, zonder dat je kunt mopperen of commentaar geven. Dank je wel Ans, voor de wijde perspectieven die je voor ons hebt geopend en voor alles wat je in vriendschap hebt gegeven.

Charles van Leeuwen